

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ 1 ” вересня 2016 р.



ЕКОНОМІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки _____ доктора філософії _____
(назва освітньо-наукового рівня)

галузі знань _____ 07 “Управління та адміністрування” _____
(шифр і назва галузі знань)

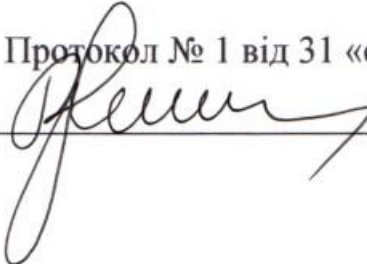
спеціальності _____ 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” _____
(шифр і назва напряму підготовки)

Львів
2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Львівський національний університет імені Івана Франка, економічний факультет, кафедра економіки підприємства

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доктор економічних наук, професор Біттер Олександр Аронович, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства Урба Світлана Іванівна

Обговорено та рекомендовано до впровадження Вченою радою економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № 1 від 31 «серпня» 2016 року
Голова  Р.В.Михайлишин

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни вільного вибору аспіранта “Економічне прогнозування розвитку підприємства” складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки “доктора філософії” зі спеціальності 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”.

Предметом дисципліни “Економічне прогнозування розвитку підприємства” є закономірності та тенденції, принципи формування, функціонування та розвитку економічних процесів на підприємстві в минулому і стан їх в майбутньому; сукупність методів і моделей розробки соціально-економічних прогнозів діяльності підприємства.

Міждисциплінарні зв’язки:

Вивчення дисципліни “Економічне прогнозування розвитку підприємства” взаємопов’язана з такими дисциплінами як “Макроекономіка”, “Мікроекономіка”, “Статистика”, “Теорія ймовірності і математична статистика”, “Ризики підприємницьких структур у глобальному просторі”, “Прогнозування цінового середовища розвитку підприємств”, “Економіко-математичне моделювання”, “Інформаційні системи в управлінні”.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Концептуальні основи економічного прогнозування.
2. Прикладні аспекти економічного прогнозування розвитку підприємства.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни “Економічне прогнозування розвитку підприємства” – поглиблення теоретичних і практичних знань та інструментарієм прогнозування економічних процесів розвитку підприємства, визначення можливих станів у майбутньому, а також дослідження закономірностей їх розвитку в умовах глобалізаційних викликів і загроз.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- забезпечення теоретичних знань методології і методики прогнозування господарської діяльності підприємства;
- формування практичних навичок з проведення прогнозних розрахунків для обґрунтування оптимальних варіантів прийняття управлінських

рішень розвитку підприємства та розроблення альтернативних прогнозів із використанням сучасного інструментарію прогнозування;

- виявлення ймовірних шляхів і результатів майбутнього розвитку підприємства;
- набуття навичок самостійного, творчого використання теоретичних знань у практичній діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні:

Знати:

- зміст і основні функції економічного прогнозування як етапу управлінського процесу на різних ланках національної економіки;
- понятійно-категоріальний апарат, основні наукові підходи та сучасні концепції економічного прогнозування розвитку підприємства;
- способи розробки економічних прогнозів;
- основні методи прогнозування;
- критерії оцінки точності прогнозу;
- комп'ютерні технології прогнозування;
- пріоритетні дослідження українських науковців, які займаються питаннями прогнозування;
- особливості прогнозування на основі часових рядів;
- прості методи прогнозування; адаптивні методи прогнозування;
- методи моделювання тренду, періодичної складової, випадкової складової часового ряду;
- критеріїв оцінки точності прогнозів; сутності прогнозування багатовимірних процесів;
- особливостей побудови моделей прогнозування соціально-економічних процесів різних типів.

Вміти:

- визначати цілісну картину майбутнього стану розвитку підприємства;
- аналізувати фактори, що впливають на соціально-економічні процеси розвитку суспільства;
- здійснювати аналіз сформованих закономірностей і тенденцій розвитку процесу;
- визначати можливі траєкторії розвитку процесу в кількісних і якісних параметрах;
- використовувати для прогнозування джерела економічної, соціальної та управлінської інформації;

- здійснювати вибір методів і моделей для прогнозування конкретних економічних об'єктів;
- прогнозувати на основі стандартних теоретичних і економетричних моделей поведінку економічних агентів, розвиток економічних процесів і явищ, на мікро- і макрорівні;
- здійснювати оцінку ресурсів, необхідних для розглянутих варіантів розвитку підприємства;
- оцінювати ефективність методів та результатів прогнозу;
- застосовувати методи експертного аналізу для виявлення альтернативних варіантів розвитку підприємства;
- виявляти проблеми різного характеру при аналізі конкретних ситуацій;
- виділяти й аналізувати об'єкти економічного прогнозування;
- здійснювати вибір методів і моделей для прогнозування конкретних економічних об'єктів;
- використовувати різні моделі згладжування часових рядів;
- здійснювати побудову моделі періодичної складової часового ряду;
- використовувати моделі авторегресії-проінтегрованого ковзного середнього;
- здійснювати прогнозування багатовимірних соціально-економічних процесів у розвитку підприємства;
- застосовувати різні моделі прогнозування для аналізу динаміки розвитку соціально-економічних процесів;
- будувати трендові та адаптивні прогнозні моделі;
- проводити аналіз часових рядів за моделлю Бокса-Дженкінса;
- екстраполювати за середнім абсолютним приростом та за середнім темпом зростання часові ряди, прогнозувати тенденції часового ряду на основі регресійного аналізу;
- користуватися методиками індивідуальних (метод інтерв'ю) та колективних експертних оцінок (сценарний метод, метод Делфі).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

2.1. Лекційний курс

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи економічного прогнозування.

Тема 1. Сутність економічного прогнозування, його предмет, об'єкти та основні форми передбачення.

Тема 2. Методи економічного прогнозування як навчальної та наукової дисципліни.

Тема 3. Система економічного прогнозування. Основні групи прогнозів.

Тема 4. Основні принципи прогнозування.

Тема 5. Основні функції прогнозування.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти економічного прогнозування розвитку підприємства.

Тема 1. Зміст, цілі і методи прогнозування діяльності підприємства

Тема 2. Специфічні методи економічного прогнозування та їх класифікація.

Тема 3. Інтуїтивні методи прогнозування.

Тема 4. Формалізовані методи прогнозування.

Тема 5. Економіко-математичні, факторні і структурні моделі в прогнозуванні.

2.2. Практичні заняття

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи економічного прогнозування.

Тема 1. Економічне прогнозування: сутність, предмет, об'єкти та основні форми передбачення.

Тема 2. Методи економічного прогнозування як навчальної та наукової дисципліни.

Тема 3. Система економічного прогнозування. Основні групи прогнозів.

Тема 4. Основні принципи прогнозування.

Тема 5. Основні функції прогнозування.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти економічного прогнозування розвитку підприємства.

Тема 1. Зміст, цілі і методи прогнозування діяльності підприємства

Тема 2. Специфічні методи економічного прогнозування та їх класифікація.

Тема 3. Інтуїтивні методи прогнозування.

Тема 4. Формалізовані методи прогнозування.

Тема 5. Економіко-математичні, факторні і структурні моделі в прогнозуванні.

2.3. Самостійна робота

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи економічного прогнозування.

Тема 1. Сутність економічного прогнозування, його предмет, об'єкти та основні форми передбачення.

Тема 2. Методи економічного прогнозування.

Тема 3. Система економічного прогнозування. Основні групи прогнозів.

Тема 4. Основні принципи прогнозування.

Тема 5. Основні функції прогнозування.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти економічного прогнозування розвитку підприємства.

Тема 1. Зміст, цілі і методи прогнозування діяльності підприємства.

Тема 2. Специфічні методи економічного прогнозування та їх класифікація.

Тема 3. Інтуїтивні методи прогнозування.

Тема 4. Формалізовані методи прогнозування.

Тема 5. Економіко-математичні, факторні і структурні моделі в прогнозуванні.

3. Рекомендована література

1. Басовский Л. Е. Прогнозирование и планирование в условиях рынка / Басовский Л. Е. – М. : ИНФРАМ, 2008. – 260 с.
2. Басовский Л. Е. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: учеб. пособ. / Л. Е. Басовский. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 260 с.
3. Воронкова В.Г. Соціально-економічне прогнозування: навч. посіб. / В. Г. Воронкова. – К.: Професіонал, 2004. – 288 с.
4. Глівенко С. В. Економічне прогнозування : навчальний посібник / Глівенко С. В., Соколов М. О., Теліженко О. М. – Суми : Університетська книга, 2001. – 207 с.
5. Грабовецький Б. Є. Планування та економічне прогнозування : навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. - Вінниця : ВНТУ, 2013. – 66 с.
6. Державна служба статистики України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/
7. Економічне прогнозування: навч. посібник / С. В. Глівенко, М. О. Соколов, О. М. Завгородня. – Суми: Університетська книга, 2004. – 207 с.
8. Єлейко В. І. Економіко-статистичні методи моделювання і прогнозування. – К.: НМК ВО, 1988. – 120 с.
9. Єлейко В. І. Основи економетрії. – Львів: ТаОВ «Марка» МТД, 1 1995.
- 10.Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gmdh.net/articles/theory/StatModeling.pdf>
- 11.Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>

12. Катаєв С. Л. Планування та прогнозування в умовах ринку : навчальний посібник для студ. ВНЗ / Катаєв С. Л., Ткаченко А. М., Воронкова В. Г. ; за ред. В. Г. Воронкової. – К. : Професіонал, 2006. – 608 с.
13. Кендалл М. Временные ряды. – М.: Финансы и статистика, 1981.
14. Клебанова Т. С. Методы и модели прогнозирования социально-экономических процессов: Учебн. пособ. / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенов, В.Н. Наумов и др. – СПб.: Издательство СЗИУ РАНХ и ГС, 2012. – 566 с.
15. Макроэкономические модели планирования и прогнозирования. – М.: Статистика, 1970. – 444 с.
16. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : підручник / [Геєць В. М., Клебанова Т. С., Черняк О. І. та ін.] – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2005. – 396 с.
17. Пашута М. Т. Прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку : навчальний посібник / Пашута М. Т. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 480 с.
18. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посіб. / Присенко Г. В., Равікович Є. І. – К.: КНЕУ, 2005. – 378 с.
19. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів: навч. посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.istu.edu.ua/index.php?p=23&id=546>
20. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: учеб. пособ. / Е. А. Черныш, Н. П. Молчанов, А. А. Новикова, Т. А. Салтанова. – М.: ПРИОР, 1999. – 176 с.
21. Прогнозування і макроекономічне планування: навч. посіб. / Г. С. Домарадзька, Т. М. Гладун, Р. В. Фещур. – Л.: Магнолія-2006, 2007. – 211 с.
22. Прогнозування соціально-економічних процесів : навчальний посібник для Аспірантів напряму підготовки 6.030502 "Економічна кібернетика" денної форми навчання / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенов, В. М. Наумов та ін. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 656 с.
23. Прогнозування соціально-економічних процесів: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/000269/inx2.php>
24. Просветов Г. И. Прогнозирование и планирование: задачи и решения : учебно-практическое пособие / Просветов Г. И. – 2-е изд., доп. – М. : Изд-во «Аль-Пресс», 2008. – 296 с.
25. Семенов Н. А. Программы регрессионного анализа и прогнозирования временных рядов. Пакеты ПАРИС и МАВР. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 106 с.
26. Система экономико-математических моделей для анализа и прогнозирования уровня жизни. – М.: Наука, 1986. – 262 с.

27. Холден К., Піл Д.А., Томпсон Дж. Л. Економічне прогнозування: Вступ. – К.: Інформтехніка, ЕМЦ, 1996. – 216 с.
28. Шелобаев С. И. Математические методы и модели в экономике, финансах, бизнесе: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 367 с.
29. Шумська С. Макроекономічне прогнозування : навч. посібник : у двох ч. / С. С. Шумська. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – Ч.1. – 176 с.
30. Яцура В. В., Сенишин О. С., Горинь М. О. Соціально-економічне прогнозування: навч. Посібник. – Львів: Вид. центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2010. – 412 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Метою та завданням поточного контролю є визначення рівня засвоєння матеріалу аспірантами для корекції їх навчальної роботи у разі потреби, а також накопичування балів рейтингу аспіранта з дисципліни.

Засоби поточного контролю вивчення дисципліни:

- опитування на заняттях;
- перевірка підготовки до практичних занять;
- перевірка виконання модульних контрольних робіт;
- розв'язування практичних завдань;
- опитування у процесі індивідуально-консультативних занять: захист реферативно-розрахункових робіт, контрольні роботи, тестування для аспірантів, знання та навички яких не відповідають вимогам вузу або тих, що мають заборгованість із поважних причин, перевірка та захист індивідуальних домашніх завдань.

Об'єктами поточного контролю є: відповіді на заняттях, виконання модульних контрольних робіт.

Оцінювання знань аспіранта здійснюється за 100-бальною шкалою.

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань аспірантів з дисципліни “Економічне прогнозування розвитку підприємства”, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на іспиті – 50 балів.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань аспірантів.

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	Екзаменаційна оцінка	Коментар
90-100	A	Відмінно	Відмінно	Знання предмету міцні і глибокі, виходять за межі навчальних програм, підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер (самостійно на основі первинних знань, отриманих від педагога чи з підручника). Знання використовуються вільно. Аспірант легко і самостійно орієнтується в основних підходах до вибору альтернатив при дослідженнях і моделюванні в галузях економіки, екології й охорони природи. Самостійно використовує теорію систем у своїй професійній діяльності. Здатний попереджувати помилкові дії, вибирати чи створювати оптимальні та ефективні дії в межах обраної спеціальності, самостійно знаходити і усувати помилки.
81-89	B	Дуже добре	Добре	Знання предмету міцні глибокі і повні, знаходяться в межах підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер. Знання використовуються вільно. Аспірант орієнтується в основних підходах до вибору альтернатив при дослідженнях і моделюванні в галузях економіки, екології й охорони природи. Як правило, самостійно використовує теорію систем у своїй професійній діяльності. Здатний попереджувати помилкові дії, вибирати чи створювати оптимальні та ефективні дії в межах обраної спеціальності.
71-80	C	Добре		Знання предмету перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Аспірант самостійно трансформує знання та легко переносить їх на основні види діяльності при дослідженнях і моделюванні в галузях економіки, екології й охорони природи; використовує теорію систем у своїй професійній діяльності. Здатний самостійно складати нові, більш ефективні алгоритми діяльності для вирішення типових задач і завдань, знаходити і за допомогою педагога усувати помилки.
61-70	D	Задовільно	Задовільно	Знання предмету, в основному, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Аспірант самостійно трансформує знання та переносить їх на основні види діяльності при дослідженнях і моделюванні в галузях економіки, екології й охорони природи. Здатний складати нові, більш ефективні алгоритми діяльності для вирішення типових задач і завдань, знаходити і за допомогою педагога усувати помилки.
51-60	E	Достатньо		Знання предмету, в основному, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Аспірант намагається трансформувати знання та переносить їх на основні види діяльності при дослідженнях і моделюванні в галузях економіки, екології й охорони природи. Здатний використовувати знання в зазначених умовах, на

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	Екзаменаційна оцінка	Коментар
				практиці за допомогою викладача.

5. Засоби діагностики успішності навчання

5.1. Засоби поточного і підсумкового контролю:

Засоби контролю	Кількість балів
Поточне опитування на практичних заняттях	20
Тестування за змістовим модулем 1	15
Тестування за змістовим модулем 2	15
Екзамен	50

Уклали:



Біттер О. А.



Урба С. І.